

Kitap Eleştirisi

Yeni Medya ve Gazetecilik

Müge Demir ve Berrin Kalsın

Beykent Üniversitesi İletişim Fakültesi

mugedemir@beykent.edu.tr

berrinkalsin@beykent.edu.tr

Yeni Medya ve Gazetecilik

John V. Pavlik

Orijinal Adı: *Yeni Medya ve Gazetecilik (Journalism and New Media)*

Çeviri: Müge Demir, Berrin Kalsın

Ankara: Phoenix Yayınevi, 2013, 333 sayfa

Değerlendirme, orijinali 2001 yılında Columbia Üniversitesi Yayınları'ndan basılan John Pavlik'in *Journalism and New Media* kitabının çevirisi üzerinden yapılacaktır. Kitabın çevirisi, 2013 yılında Müge Demir ve Berrin Kalsın tarafından yapılmış, basımı ve yayımı Phoenix Yayınevi'nce gerçekleştirilmiştir. Gazetecilikteki yeni medyayı anlamak ve yararlanmak için yayınlar ve araştırmalar yapan John Pavlik, Wisconsin Üniversitesi Gazetecilik ve Kitle İletişimi Bölümü'nden mezun olmuş, Minnesota Üniversitesi'nde kitle iletişimi üzerine yüksek lisans ve doktora yapmıştır. Columbia Üniversitesi'nde çalıştığı yıllarda Gazetecilik Fakültesi'nde Yeni Medya Merkezi'nin yöneticiliğini üstlenmiş, San Diego Devlet Üniversitesi'nde İletişim Fakültesi'nin kuruculuğunu yapmıştır. Çok sayıda yeni medya ve iletişim merkezinin ku-

<http://ilefdergisi.org/2015/2/2/>

ilef dergisi · © 2015 · 2(2) · sonbahar/autumn: 209-214

rulmasında görev alan Pavlik, halen Rutgers Üniversitesi Gazetecilik ve Medya Çalışmaları Bölümü'nde profesör olarak görev yapmaktadır. Gazetecilik, yeni iletişim teknolojileri, medya ve toplum konulu pek çok yayını bulunan John Pavlik'in son eserleri arasında Shawn McIntosh ile birlikte 2012 yılında Oxford Üniversitesi Yayınları tarafından basılan *Converging Media*, 2008 yılında Columbia Üniversitesi Yayınları'nca basılan *Media in the Digital Age* adlı kitapları bulunmaktadır.

Diğer geleneksel kitle iletişim araçlarıyla karşılaştırıldığında; özellikle son on yılda yeni iletişim teknolojilerinin hızla büyümesi, bu araçların kullanıcılar arasında hızla yaygınlaşması ve sosyal yaşama olan etkilerinin yüksek düzeydeki artışı, araştırmacılarının ilgisinin bu alana yönelmesine sebep olmuştur. Çalışmalarında yeni medya teknolojilerinin gazetecilik mesleğine olan etkilerine değinen Pavlik'in de *Yeni Medya ve Gazetecilik* adını verdiği kitabında dijital teknolojinin, gazeteciliğe ve hizmet verdiği toplumsal kurumlara köklü değişiklikler getirdiği üzerinde durulmaktadır.

John Pavlik, *Yeni Medya ve Gazetecilik* kitabında yeni medyanın gazeteciliği dört şekilde değiştirdiğini farz etmektedir. İlk olarak, haber içeriğinin doğası yeni medya teknolojisinin doğuşuyla merhametsizce değişmektedir. İkincisi, gazetecilerin işlerini yapma şekli dijital dönemde revize edilmektedir. Üçüncüsü, basın odası ve basın endüstrisinin yapısı temel bir değişime maruz kalmaktadır. Dördüncü olarak yeni medya; haber örgütleri, gazeteciler, okuyucular, kaynaklar, rakipler, reklamcılar ve hükümetler arasındaki ilişkileri yeniden düzenlemeyi de beraberinde getirmektedir.

Bu etkilerin her biri, yeni medyanın etkisini detaylıca inceleyen özel bölümler ile kitabın büyük bir bölümünün odak noktasını oluşturmaktadır. Kitap, muhtemelen en göze çarpan etki alanı bu olduğu için, haber içeriği üzerinde yeni medyanın etkisinin değerlendirmesiyle başlamaktadır.

Kitabın ilk bölümü, yeni medyanın haber içeriği üzerindeki etkisini ele almaktadır. Pavlik bu bölümde; yeni medyadaki gelişmelerin, okuyucu ve izleyici kitleler için daha izlenebilir hikâye anlatım tekniklerinin gelişimini sağladığını ileri sürmektedir. Yeni medya teknolojileri ile gelişen interaktif hikâye anlatımı, doğrusal olmayan metin veya hiper ortam (örneğin linkler) dâhil olmak üzere çok çeşitli iletişim yöntemlerini (yazı, video, görüntü, grafik vb.) içermektedir. Sıra dışı uyarılma ve coşkun okuyucu kitle duyarlılığı için imkânlar sunan bu habercilik anlayışı ile haberler geçmişte olduğundan daha akıcı bir hal almaktadır. Eski analog medya dünyasında genellikle gazetede

veya televizyonda akşam haberlerinde yayınlanan bir haber ancak ertesi gün güncellenirken, 2000 yılından itibaren haberler sürekli değişime uğramaktadır. Kitapta, “Arttırılmış gerçeklik” ve “tüm yönlü kamera” kavramlarına sıkça değinilerek “tarihte meydana gelen çok sayıda önemli gazetecilik olayında bu iki yeni iletişim teknolojisi olsaydı ne olurdu?” ve “bu teknolojilerle gelecekte neler elde edilebilir?” sorularına örneklerle yanıt aranmaktadır.

Kitabın “Gazetecilerin İşlerini Yapma Yöntemlerinin Değiştirilmesi” başlığını taşıyan ikinci bölümünde; haber toplama, düzenleme ve haber üretimi için kullanılan dijital araçların giderek portatif, ucuz ve güçlü olmaya başlamasıyla yeni medyanın gazetecilerin işlerini nasıl değiştirdiği ele alınmaktadır. Gazetecilere; olayları kontrol edip haberi son teslim tarihine yetiştirmelerini sağlayacak farklı ve güvenilir kaynaklar bulmaları için oldukça etkili teknikler sunan bu yeni iletişim araçları, aynı zamanda aşırı maculüğü oldukça basit ve çekici hale getirmekte, köklü ve güçlü muhabirliğe bir tehdit oluşturmaktadır. Son yıllarda medya etiği konusunda tartışmalara yol açan bu durum Pavlik tarafından detaylıca işlenmektedir.

Üçüncü bölümde sanal basın odaları etik bağlamda ele alınmaktadır. Kitabında gazetecilerin çalışmalarını yeni medyanın nasıl değiştirdiğini inceleyen Pavlik’e göre, online basın odaları zamanla taşınabilir, masrafı az ve güçlü hale gelmiştir. Yeni medya araçları da gazetecilere çeşitli ve güvenilir kaynaklar bulmak, olayları kontrol etmek ve bir işi belirtilen zamanda bitirmek için git gide etkili olan teknikler vermektedirler. Ancak bütün bu olumlu sayılabilecek yanlarının dışında bu araçlar basit ve çekici olarak intihal yapmakta ve haberciliğe ciddi bir tehdit geliştirir hale gelmektedirler.

Yeni medyanın kurumsal veya yapısal imkânlarını ele alan Pavlik’e göre; geleneksel haber odası, yapımcısı, editörü ve haber yönetmeniyle organize edilmektedir ve burada alınan kararlar, sağlam bir komuta zincirini takip etmektedir. Geleneksel gazetecilik ile karşılaştırıldığında internet orijinli online haber odaları gittikçe merkezsiz ve esnek bir hal almaktadır; daha deneysel ve uyarlanabilir girişimci kültürü yansıtmaktadırlar. Online haber odalarındaki personeller, daha çok serbest katılımcılardan oluşmaktadır. Geleneksel haber değerlerinin ve güçlü basın odası kültürünün yerleştirilmesi ve bu kültürün korunması online haber odalarında zorlaşmaktadır. Reklam ve editoryal arasındaki sınır da gittikçe daha belirsiz bir hal almaktadır.

Pavlik, sanal haber odasının yönetim gereklilikleri ile dijital televizyon ve video gazeteciliğinin zorluklarını incelediği bölümde yeni medyanın; ha-

ber kuruluşları, gazeteciler ve bunların okuyucu/izleyici, reklamcı, rakip, düzenleyici ve yeni kaynaklardan oluşan kitleleri arasındaki ilişkileri değiştirdiğini ileri sürmektedir.

Geleneksel haber sağlayıcıları, genellikle iyi tanımlanmış coğrafi topluluklara hizmet vermektedir. Yerel gazeteler ve yerel radyo televizyon yayıncıları kendi yerel şehirlerine, kasabalarına, köylerine ve bölgesel piyasalarına; ulusal haber sağlayıcıları esas olarak tek bir ülkeye veya bölgeye hizmet etmektedirler. Bugünün online haber kuruluşları ise, yerel topluma hizmet vermeyi sürdürmektedir ancak daha fazla finansal kapasiteye sahip olmak isteyen kuruluşlar, coğrafi olarak farklı toplumlara sahip yerel halklarına ve yerel veya ulusal sınırın ötesinde yaşayan bireylere de yayın yapmaktadır. Bu görev beraberinde ticaret, kültür ve demokrasi için büyük çıkarımlar getirmektedir ve Amerika'da bu durum, temel sorumlulukları bilinçli bir seçim ortamı yaratmak olan uygun haber medya sistemine sahip coğrafi sınırlara dayanmaktadır.

Yeni Medya ve Gazetecilik kitabı, geleneksel ve yeni medya ortamında haberlerin geleceği için ABD'de 1996 yılında çıkarılan *Telekomünikasyon Kanunu*'nun uzun dönem sonuçlarının detaylı bir araştırmasını da sunmaktadır. Yirmi birinci yüzyılda gazetecilik için akıllı üstlenici teknolojisi çıkarımlarını listelemekte; gazeteciliğin yeni neslinin hazırlanmasını ve online gazetecilikte istihdam görüşlerini incelemektedir. Son olarak, haber ve içerik sağlayıcıları tarafından sunulan hazır bilgi çağında, gazetecinin gelişen rolünü açıklamaktadır.

Haber kitlelerinin yeniden tanımlanmasını incelediği ve online gazetecilik için mevcut işletme modellerini listelediği kitabında Pavlik, mevcut teknolojiler bağlamında gazeteciliğin geleceği ve gazetecilik eğitimi üzerine yoğunlaşmaktadır. Gazetecilikte değişimlerin henüz başladığını ve düzenleyici değişimlerin ve mevcut yapay akıllı üstlenicilerin, yirmi birinci yüzyılda gazeteciliğin doğası üzerinde kurnazca ve derin etkileri olduğunu ileri sürmektedir.

Üzerinde hassasiyetle durulması gereken yeni medyanın gazetecilik üzerindeki etkilerini ele alan bu kitap, giderek ağ tabanlı bir hal alan dünyanın bir sonucu olarak, "gazetecilerin rolü nasıl değişmektedir?" sorusunu yanıtlamaya çalışmaktadır. Pavlik, bu değişikliğin üç yolla gerçekleştiğine inanmaktadır.

Birincisi; bugünün online ortamındaki haber ve bilginin hazır doğası ve bağlamlı gazeteciliğin online içeriğinin diğer formlarının yanına konması nedeniyle gazeteci, olayları anlatan bir kişiden çok daha fazlası olmalıdır. Eğitimciler, rollerinin bir sınıftaki kadir bilgi sahipliğinden, hem öğretmenin hem de öğrencinin öğrencisi olduğu bir ortamda sürekli değişmekte olan bilgi akışının rehberi olarak değiştiğini gördüklerinden, gazetecilerin de kendilerini rehber rolünde görmeleri gerekmektedir. Yirmi birinci yüzyıldaki gazeteciler, artık son dakika gelişmelerinde haber ve bilgi içeriğinin tek kaynağı olmayacaklardır. Günümüzde gazeteciler için devlet, hükümet veya diğer *Yahoo* üzerinde kümeleşmiş düzinelerce kaynaktan bilgi edinmek çocuk oyuncağıdır. Bunun yanında; kablolu televizyonların ve C-SPAN'ın dijital bir emsali olan web kameralar ve yeni medya araçlarıyla, haberleri doğrudan gözlemlemek gittikçe pratik bir hal almıştır. Yirmi birinci yüzyıl gazetecisi, yetenekli bir hikâye anlatıcısı olmak zorundadır. Bu gazeteciler olayları ve bilgileri anlatmakla kalmayıp aynı zamanda haberleri daha geniş bağlamda olay ve durumlarla ilişkilendirirler. Dünyadaki olaylar üzerine haber ve yorumlar sağlayan sayısız web sitesi ve diğer online içerik formlarının okuyucu tarafından incelenmesine yardımcı olurlar ve hangi kaynakların güvenilir olduğunu belirtirler.

Pavlik, internet üzerinde mevcut bulunan bilgi çığınının modern toplumu, bilgi kıtlığı dünyasından bilgi bolluğuna taşıdığını belirtmektedir. Gazeteciliğin etkisi, bu bilgi çığını inceleyen ve editörlük yetenekleri sergileyen gazeteciler için, artmakta olan bir ihtiyaçtır. Çok sayıda gazeteci, haberlere çok az ilgi gösteren online okuyucu/izleyici kitle için, kısa haber dizileri oluşturmaları kendilerinden beklendiğinden, büyük baskı altındadır. Temel olayları anlatan özet yazmak şarttır; ancak olayları bir bağlam içerisinde vermek kritik bir şekilde önemlidir. Yirmi birinci yüzyılda gazeteciliği zorlayacak olan insanların eksiksiz ve hızlı bilme gerekliliklerinin dengelenmesidir.

İkincisi, olayların yorumcusu olarak gazetecinin rolü, daha fazla genişleyecek ve biraz da değişecektir. Kitleler, bazı bilgilerin niçin önemli olduğunu ve öneminin ve etkisinin ne olabileceğini anlamak isteyeceklerdir; bu nedenle gazeteciler rollerini, olay ve süreçlerin duyarlılık yaratanları olarak geliştirmek zorunda kalacaklardır. Bu rol, çok çeşitli bilgi sağlayıcıları tarafından geliştirilen içeriğin kusursuz entegrasyonunu sağlayan hipermedya ve nesneye yönelik içeriğin kullanımıyla kolaylaştırılacaktır. Ancak bu rol, aynı zamanda gazetecilerin daha yeni ve daha modern bir şekilde düşünmelerini gerektirecektir. Entegre düşünme ve hikâye anlatıcılığını vurgulayan yeni gazete-

cilik, eğitimi formlarını da gerektirecektir. Bunun yanında, gazeteci küçük küçük önemli bir iğne bulmak için bile, büyük geniş elektronik bilgi samanlığını alt üst ederek haberine değer katacaktır. Son olarak online gazeteciler, toplumları yeniden birleştirmekte etkili bir rol oynayacaktır.

Gazeteciler ve gazetecilik kuruluşlarının, kitlelerine karşı çok daha hassas olmaları gerekecektir. Gazeteciler, okuyucu/izleyici kitlelerinden gelen e-postaları her zaman okuyup cevaplandıracaklardır çünkü bu kitleler çoğu durumda daha zeki olmasalar da olay hakkında muhabirlerden daha fazla şey bilmektedirler. Pavlik için bu gerçek, gazetecilerin alışmaları gereken bir durumdur. Ağ tabanlı dünya, gazetecilerin detaylara ve doğruluğa karşı daha dikkatli olmalarını gerektirecektir. Geri bildirim hızlı, sert ve düzeltici olabilecektir. Daha da önemlisi, gazetecilerin bu değişen rolü, halkın her şeyden haberdar olmasını sağlayan bir mekanizma olarak hizmet verilmesini sağlamaya yardım edecektir.

Beş bölümden oluşan kitapta yeni iletişim teknolojileri ile birlikte haber endüstrisinin yapısının da geliştiği; yeni medyanın, yeni örgütler, gazeteciler, okuyucular, reklamcılar ve kaynakların da dâhil olduğu çoğu topluluk ile arasında var olan ilişkileri değiştirmekte olduğu öne sürülmektedir. Pavlik'in iletişim araştırmacıları tarafından çokça ilgi gören bu kitabı yeni medyanın gazetecilik mesleği ve eğitiminin geleceği ile ilgili yapılacak çalışmalar için temel oluşturup literatürdeki boşluğu tamamlaması açısından önem taşımaktadır. Kitap, yeni medya ortamı ile ilgilenen gerek akademisyenlere gerek bu bölümlerde eğitim alan öğrenci araştırmalarına gerekse kamu ve özel sektörde yer alan kuruluşlara konu ile ilgili kavramsal bir zemin oluşturmaktadır.